

“УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ”: ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ

Ви тримаєте в руках або бачите на екрані черговий випуск журналу “Український соціум”. І ми цьому раді, шановні читачі, ще й тому, що в наших умовах як творення наукового тексту, так і його прочитання, а також його розповсюдження стають якщо не подвигом, то чимось героїчним. Ми пропонуємо знову звернутися до дивних речей в наші складні та темні часи – до соціальних проблем і девіацій, до архетипів і свят, до інфраструктури та суїцидів, до монофункціональних територій і цифрових платформ. Ми сподіваємося, що читачі знайдуть для себе не менше цікавого, важливого, дискусійного, змістовного, ніж ми.

Саме це надихає нас продовжувати зусилля з побудови містків між знанням і шукачем знань, між авторами та читачами – і ми пропонуємо вашій увазі третій випуск 2025 р. Річ, в якій втілюється, об’єктивується, набуває власного життя та в чомусь, можливо, безсмертя втілена діяльність, інтенційність, спрямованість, пошуки авторів, зусилля та спроби допомоги з боку рецензентів, бажання редакційної колегії зберігати певний рівень. І все це зазвучить і набуде життя тільки після майже алхімічної реакції з увагою, поглядом, зацікавленістю читачів.

Цьому погляду ми пропонуємо чергові приводи замислитися та подискутувати. Знову дев’ять власне суто наукових статей, один огляд думки молоді та один огляд наукового життя. Характерним є кількісне домінування соціологічної та соціально-політичної проблематики: цього разу у нас лише дві статті в рубриці “Економіка”, проте три статті присвячені міждисциплінарному аналізу суспільних трансформацій, по одній статті – соціології та політиці, і нарешті дві статті – соціальній політиці. Ми раді на цій підставі підсумувати, що “Український соціум” продовжує звертатися до важливих соціальних, соціально-політичних і зі сфери соціальної політики проблем. Ми вдячні авторам, що вони порушують актуальні питання, і раді, що наш журнал надихає на це.

Домінуюча у цьому номері журналу рубрика “Суспільні трансформації: міждисциплінарний аспект” відкривається статтею О.Ю. Сови на тему “Конфігурації соціального середовища в контексті резиліентності якості життя населення”. Вона амбіційно звертається до надзвичайно складної та багатогранної теми – архітектури соціального середовища як чинника резиліентності якості життя. Авторка інтенсивно поєднує соціологічний, інституційний і системний аналіз, щоб розкрити, як шість ключових компонентів – від інституційного до безпекового – формують той ландшафт, в якому народжуються або вгасають життєві стандарти, довіра та згуртованість. Сильною стороною роботи є її чітка структуризація та унаочнення складних взаємозв’язків у вигляді таблиць і схем, що робить такі абстрактні категорії, як “соціальний капітал” або “інституційна ефективність”, зрозумілими та практично орієнтованими. Особливої уваги заслуговує оригінальна адаптація функцій резиліентності – абсорбції, адаптації та трансформації – до соціального контексту, що відкриває нові горизонти для розуміння того, як громади можуть протистояти викликам, від війни до економічних шоків. Авторка не уникає й складних тем, зокрема ризиків, що народжуються з дисфункцій інститутів і слабкості соціальних зв’язків, пропонуючи збалансований погляд на потенціал і вразливості соціального середовища. Проте робота має й певні недоліки: іноді аналіз видається дещо абстрактним і відірваним від конкретних регіональних або соціальних контекстів України, а обіцянка майбутніх емпіричних досліджень залишає читачів в очікуванні більш ґрунтовних даних. Дещо перевантажена термінологія може ускладнити сприйняття нефакхівців, тому ми не готові порекомендувати роботу до прочитання без попередньої підготовки. Сподіваємося, що в подальших розробках авторки ми побачимо наповнення цієї теоретичної конструкції конкретними даними, кейсами українських громад і порівняльним аналізом, що перетворить її на дійсно важливий інструмент для формування соціальної політики. Незважаючи на це, стаття є важливим внеском у розуміння того, що якість життя – це не лише економічні показники, але й міцні соціальні зв’язки, довіра та інклюзія, і саме на ці “м’які” компоненти має звертати увагу держава, прагнучи побудувати стійке суспільство. Нехай ця робота знайде своїх читачів серед усіх, які вірять, що соціальне середовище може бути не лабіринтом проблем, а архітектонікою добробуту навіть у найскладніші часи.

Продовжують тематику суспільних трансформацій Ю.О. Кабанець та А.В. Хелашвілі. Їхня стаття присвячена тематіці вимушеної міграції з України з точки зору дослідження думко та прийняття рішення про повернення. Авторки сміливо, особливо з огляду на динамічність процесу, досліджують одне з найважливіших питань сьогодення – фактори прийняття рішення про повернення в Україну мільйонів вимушених переселенців. Вони аналізують та узагальнюють наявні теоретичні підходи до зворотної міграції, поєднуючи цей аналіз з результатами власного масштабного емпіричного дослідження, що включало онлайн-опитування (4141 респондент) та якісну методологію. Сильною стороною роботи є її концептуальні пошуки: авторки обґрунтовано розглядають повернення не як завешальну стадію міграції, а як окремих, повноцінний міграційний цикл, що супроводжується новими викликами та необхідністю реінтеграції вже в інші соціальні, економічні та географічні умови. Змістовним внеском може стати запропонована типологія моделей прийняття рішення – добровільна, вимушена через зовнішні чинники та вимушена через особисті обставини, – що дозволяє систематизувати різноманітні траєкторії мігрантів. Особливої уваги заслуговує критичний підхід до економічних теорій міграції та акцент на таких немонетарних факторах, як емоційний зв’язок з країною, патріотичні почуття, важливість спільноти та психологічна безпека. Авторки детально й нюансовано, з опорою на живі голоси учасників, показують, як одні й ті самі фактори (наприклад, житло, медична допомога або можливості для дітей) можуть одночасно і штовхати до повернення, і утримувати від нього, а також бути основою як для добровільного, так і для вимушеного вибору. Проте робота має й певні недоліки.

© Редакційна колегія журналу “Український соціум”, 2025

що можуть бути розглянуті як напрями подальшого розвитку тематики: іноді опис конкретних факторів (наприклад, житла або працевлаштування) видається дещо розрізненим і міг би бути більш чітко структурованим для полегшення сприйняття; також аналіз могла б доповнити більш виразна дискусія щодо потенційних інструментів державної політики, спрямованої на заохочення повернення. Сподіваємося, що в подальшому авторки звернуться до порівняльного аналізу ефективності політик реінтеграції в Україні та інших країнах, а також до лонгїтюдного дослідження долі тих мігрантів, які таки повернулися. Незважаючи на це, стаття є важливим внеском у розуміння одного з ключових соціальних процесів у нинішній Україні, пропонуючи не лише глибокий аналіз мотиваційних механізмів, але й важливу методологічну рамку для подальших досліджень. Нехай вона знайде читачів серед усіх, які прагнуть зрозуміти, як формуватиметься соціальний ландшафт України в повоєнний період та які механізми можуть сприяти поверненню мільйонів українців додому.

Є.В. Сірий пропонує увазі читачів свої пошуки на тему суспільно-економічної залученості як чинника життєстійкості українців в умовах затяжної війни. Автор береться за конструювання інтегральної латентної ознаки національної стійкості, розглядаючи її крізь призму суспільно-економічної залученості як головного чинника життєстійкості в умовах затяжної війни. Тут він висуває та частково підтверджує гіпотезу про подвійну роль цієї залученості, яка виступає одночасно і причиною, і наслідком стійкості, формуючи діалектичний зв'язок між зовнішніми ресурсами та внутрішніми особистісними потенціалами. Сильною стороною роботи може вважатися ґрунтовна емпірична база, що включає дані соціологічного моніторингу Інституту соціології НАН України, а також їхній кореляційний аналіз, який наочно демонструє зв'язок між наявністю роботи, задоволеністю соціальним становищем і головними індикаторами життєстійкості – від психоемоційного стану (надії, оптимізму) до готовності до громадянської активності (волонтерства, донатити на ЗСУ). Окремої уваги заслуговує спроба подолати суто психологічне трактування життєстійкості та наповнити його соціологічним змістом, інтегруючи такі компоненти, як адаптивність, соціальний настрій і здатність до мобілізації. Автор ілюструє, як економічно залучені респонденти демонструють вищий рівень соціального терпіння, впевненості в перемозі та громадянської активності. Проте робота має й певні недоліки: іноді термінологічний апарат (наприклад, “психосоціальна рефлексія суспільства”) видається дещо абстрактним і міг би бути більш чітко операционалізованим; структура викладу в певних місцях могла б бути лаконічнішою для полегшення сприйняття складного концептуального каркаса. Сподіваємося, що в подальшому автор звернеться до більш глибокого аналізу причинно-наслідкових зв'язків між зайнятістю та стійкістю, а також до порівняльного аналізу ефективності конкретних інструментів політики зайнятості. Незважаючи на це, стаття є важливим внеском у розуміння соціальних механізмів опору українського суспільства, пропонуючи не лише діагноз, але й обґрунтований заклик до активізації політики зайнятості та громадянської залученості. Сподіваємося, фахівці з державного управління, соціальної політики, роботи з ВПО звернуть увагу на те, як економічна включеність і соціальна солідарність формують наш колективний імунітет у боротьбі з викликами затяжної війни.

В.С. Лапін звертається до більш оптимістичної теми суб'єктності креативного класу, використовуючи для теоретичного дослідження його архетипний підхід. На цій базі він звертається до дослідження суб'єктності креативного класу, зокрема в IT-сфері, запропонувавши використати архетипний підхід на основі аналітичної психології К. Юнга та його послідовників. Автор амбіційно поєднує соціологічні теорії Р. Флориди та М. Кастельса з глибинними психологічними структурами, намагаючись розкрити внутрішні механізми формування ідентичності та дійовості представників IT-сфери як ядра креативного класу. Автор систематизує п'ять ключових архетипів (Творець, Герой, Шукач, Бунтівник і Маґ) та пов'язує їх з трьома вимірами суб'єктності – когнітивним, аксіологічним і практично-діяльним, що надає роботі концептуальної цілісності. Окремої уваги заслуговує спроба автора вписати глобальні теоретичні конструкції в український контекст, зокрема через аналіз волонтерських ініціатив IT-спільноти під час війни, розвитку стартап-культури та участі у цифровій трансформації держави (Dіia, Dіa.City). Проте спекулятивність архетипного підходу потребує більш ґрунтовної емпіричної верифікації, а аналіз обмежений переважно теоретичним рівнем без кількісного підтвердження запропонованих тез. Незважаючи на це, стаття є цінним внеском у розуміння того, як психокультурні фактори формують суб'єктність нових соціальних груп, пропонуючи не лише теоретичний інструментарій, але й перспективну методологію для подальших досліджень. Фахівці з управління людськими ресурсами та спеціалісти з побудови взаємодії з конкретними професійними спільнотами можуть знайти у цій статті цікаві інсайди, як архетипи та глибинні психологічні структури формують соціальну дійовість креативного класу в умовах цифрової трансформації та війни.

Рубрика “Економіка” в цьому номері теж присвячена проблематиці резиліентності. До критично важливої теми воєнного часу – механізмів підтримки життєвого рівня населення – звертається досвідчена команда дослідниць. І.В. Герасименко, Т.М. Калашнікова та Н.М. Шелудько звертаються до питання резиліентності якості життя населення і ролі соціального захисту у цьому питанні. Авторки ґрунтовно аналізують соціальний захист як структуроутворюючу домінуючу резиліентності якості життя в умовах перманентних зовнішніх загроз, запропонувавши багаторівневу концепцію цього взаємозв'язку. Особливої цінності надає роботі поєднання теоретичного аналізу з практичними українськими реаліями, зокрема врахування досвіду пандемії COVID-19 та повномасштабної війни. Сильними сторонами дослідження є комплексний підхід до розуміння резиліентності як динамічного процесу адаптації, а не лише відновлення, а також детальна характеристика трьох рівнів взаємодії соціального захисту та стійкості – від індивідуального до державного. Інтеграція міжнародного досвіду, аналіз програми соціальної підтримки з різних країн, пропозиція конкретних рекомендацій для українського контексту, розгляд соціального захисту не лише як системи виплат, але й як інструменту формування довіри до державних інституцій і зміцнення соціальної згуртованості – все це безумовні плюси роботи. Проте читачам варто бути готовими до того, що концептуальний аналіз іноді переважає над конкретними емпіричними даними; окремі положення про вплив соціального захисту на психологічне благополуччя могли б бути більш детально аргументовані; цілком варто очікувати, що подальші дослідження авторок включатимуть більш глибокий аналіз

ефективності конкретних програм соціального захисту в Україні та їх диференційованого впливу на різні соціальні групи. Незважаючи на це, у статті читачів очікує глибоке розуміння соціальних механізмів стійкості не лише в академічній перспективі, але й у практичному дорозводі для формування державної політики в умовах кризи. Вона варта уваги фахівців, які прагнуть створити ефективну систему підтримки населення, здатну протистояти викликам сьогодення та майбутнім загрозам, державних управлінців, спеціалістів з муніципального управління.

Нетривіальна та в чомусь неочікувана в умовах війни тема токенизації пенсійних накопичень як інструменту резилієнтності накопичувальної складової пенсійної системи порушується О.І. Макаренком. Ця складна соціально-економічна проблема у статті зустрічається з інноваційним і в чомусь навіть нахабним підходом. Автор, поєднуючи практичний досвід з академічним дослідженням, намагається аналізувати кризові явища української пенсійної системи, зокрема фактичну відсутність фондового ринку як інструменту інвестування пенсійних коштів. Важливим внеском роботи є поєднання критичного аналізу невдалих спроб запуску накопичувальної системи з конструктивними пропозиціями щодо використання технології токенизації активів. Особливої уваги заслуговує обґрунтування того, що одиниця пенсійного активу, яка вже наявна в обліковій практиці НПФ, за своєю суттю є аналогом цифрового токена – це відкриває шлях для поступової трансформації без радикальної зміни законодавства. Автор демонструє переваги такого підходу: підвищення ліквідності пенсійних накопичень, автоматизацію через смарт-контракти, зниження бюрократичного навантаження та забезпечення прозорості операцій. Деякі аспекти запропонованої моделі, зокрема питання регуляторного забезпечення та захисту від ризиків, потребують подальшого опрацювання. У цілому матеріал може стати цінним ресурсом для фахівців Національного банку України, Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, керівників недержавних пенсійних фондів, а також для дослідників, які займаються питаннями фінансових технологій і цифровізації фінансових послуг.

К.В. Кондов пропонує дослідження динаміки довіри українців до політичних інституцій в умовах війни (2022–2025 рр.). Ця стаття представляє в цьому номері рубрику “Політика”. У своїй статті автор не просто фіксує коливання у відсотках, а здійснює глибоку спробу розкрити механізми трансформації політичної свідомості, використовуючи потужний емпіричний матеріал провідних соціологічних служб (Центру Разумкова, SOCIS, КМІС). Особливої уваги заслуговує чітко виокремлена автором “парадоксальна структура довіри”. Контраст між феноменальною довірою до ЗСУ (93,5%) та СБУ (63,8%) і критично низькою – до Верховної Ради України (17,8%) та Кабінету Міністрів України (22,5%) стає ключем до розуміння нової соціальної реальності. Автор демонструє, що в умовах екзистенційної загрози суспільство переорієнтовує критерії довіри з формальних повноважень на реальну здатність забезпечити безпеку та виживання. Цей тезис він підкріплює відсиланням до структурно-функціональної теорії Девіса та Мура, що надає аналізу теоретичної глибини. Важливим внеском роботи є поєднання макrorівневого аналізу з розумінням мікрорівневих механізмів довіри. Автор описує два паралельні процеси: персоналізацію довіри (зростання до президента та місцевих голів) як форму символічного капіталу (за П. Бурдьє) та її локалізацію (відносно висока довіра до місцевого самоврядування), що ілюструє тезу Ф. Фукуями про важливість безпосередньої взаємодії. Цікавим є висновок, що навіть під час війни українське суспільство демонструє стійкі демократичні орієнтації. Деякі аспекти, зокрема більш детальний аналіз регіональних розбіжностей у рівні довіри (наприклад, у прифронтових зонах порівняно з тилами) або глибше розкриття методологічних викликів опитувань в умовах війни, залишаються простором для подальших досліджень. Однак це аж ніяк не зменшує цінності представленої роботи. У цілому автор пропонує важливий і своєчасний матеріал, який може стати цінним ресурсом для політологів, соціологів, фахівців з державного управління, аналітиків громадської думки та представників влади, які прагнуть розуміти глибокі соціальні процеси в країні для формування ефективної політики як під час війни, так і в майбутньому періоді відбудови.

Рубрика “Соціальна політика” відкривається статтею І.М. Терюханової. Вона пропонує звернутися до проблеми державної підтримки роботодавців, які працевлаштовують ветеранів війни, де вона не обмежується констатацією проблеми, а пропонує авторський підхід до державної підтримки роботодавців, що ґрунтується на тристоронньому погляді на дані соціологічних опитувань вітчизняного бізнесу, зарубіжний досвід та аналіз недоліків наявних в Україні механізмів. Особливої уваги заслуговує критика ідеї введення загального квотування робочих місць для ветеранів, де авторка апелює до таких фактів, як неефективність подібної системи для осіб з інвалідністю (лише 4% працевлаштованих), ризик формального “працевлаштування трудових книжок” та стигматизація ветеранів як “тягаря”. Ця позиція знаходить підтвердження в думці самих роботодавців, які, згідно із соціологією, вбачають у квотах адміністративний тиск, а не стимул. Як конструктивну альтернативу авторка пропонує цілу палітру стимулюючих заходів, розподілених на три ключові групи. Важливим внеском є диференційований підхід – авторка виокремлює потреби малого, середнього та великого бізнесу, пропонуючи для державного сектору та підприємств обмежений норматив у 10%, а для приватного – виключно стимули. Особливо щільно автор звертається до міжнародного досвіду (США, Канади, країн ЄС), що слугує не просто ілюстрацією, а доказом ефективності таких запропонованих механізмів, як податкові кредити та програми грантів. Деякі аспекти (зокрема детальний розрахунок фіскальних втрат від податкових пільг або механізми захисту від зловживань) залишаються для подальшої розробки. У цілому стаття є важливим і своєчасним доробком, який може стати основою для конкретних законодавчих ініціатив. Цей матеріал буде надзвичайно корисним для депутатів і працівників Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерства фінансів України, а також для керівників бізнес-асоціацій і HR-спеціалістів великих корпорацій, що формують соціальну політику.

Продовжують і завершують рубрику “Соціальна політика” Л. Алієв, М.Г. Касянчук і С. Кульбаєв, які аналізують поширення ВІЛ-інфекції серед найчисельніших етнічних груп ЧСЧ в Естонії за результатами пілотного порівняльного дослідження. Соціальний барометр епідемії ВІЛ в Естонії, вказівка якого різко відхиляється для українських біженців-

чоловіків, що практикують секс із чоловіками (ЧСЧ), стає об'єктом дослідження, проведеного в умовах посилення етнічної напруженості після повномасштабного вторгнення Росії і яке ґрунтується на масштабному масиві даних (майже 3000 анкет), зібраних в межах проекту “ЧСЧ-Контрольний пункт”. Його головна цінність полягає не просто в констатації сухих цифр, а в їх інтерпретації крізь призму інтерсекційності – концепції, що пояснює, як поєднання кількох ознак уразливості (статусу біженця, етнічної меншини, неприйнятної сексуальної орієнтації) призводить до кумулятивного ефекту та значно підвищує ризики. Цікавим інсайдом роботи є виявлений епідеміологічний парадокс: незважаючи на те, що найбільш ураженим регіоном залишається Іда-Вірумаа з переважно російськомовним населенням, саме українські ЧСЧ демонструють статистично значуще збільшення ймовірності бути ВІЛ-позитивним (8% проти 3% у естонців). Тут класичне пояснення “імпорту” інфекції з країни з вищою поширеністю є недостатнім, оскільки переважна більшість українських клієнтів дізналася про свій статус вже в Естонії. Це змушує шукати причини в інтерсекційній стигмі, інтеграції в російськомовне середовище з власними епідеміологічними ризиками, травми міграції та обмеженому доступі до сервісів через мовні та культурні бар'єри тощо. Хоч автори чесно зізнаються в методологічних обмеженнях, пов'язаних з не випадковою вибіркою та крос-секційним дизайном, їхній аналіз відкриває винятково важливу дискусію про необхідність цілеспрямованої політики охорони здоров'я. Незважаючи на деякі обмеження на теоретичному осмисленні та недостатньому опрацюванні концептуальних засад, стаття доводить, що державні та громадські ініціативи повинні враховувати не лише ключові групи, але й складну мозаїку їхніх ідентичностей. Цей матеріал має стати корисним для епідеміологів, соціальних працівників, розробників політик у сфері міграції та охорони здоров'я як в Естонії, так і в Україні, адже проблеми, з якими стикаються біженці за кордоном, є прямим продовженням тих викликів, що постануть перед країною в період повної реінтеграції.

В.С. Демчук традиційно для нашого журналу пропонує “Дайджест опитувань U-Report: III квартал 2025 р. (учнівське самоврядування, онлайн-насилення проти жінок і дівчат, майбутні плани молоді)”. Авторка пропонує своєрідний зріз колективного світогляду української молоді, висвітлюючи три критично важливі вектори її життя: внутрішнє шкільне середовище, віртуальну безпеку та особисті життєві траєкторії в умовах війни. Більш ніж 20 тисяч відповідей, зібраних через чат-боти проекту, формують цікавий джерельний матеріал для розуміння запитів і настроїв нового покоління. Так, показовим є розділ, присвячений учнівському самоврядуванню, дані якого розкривають динамічний і дещо суперечливий ландшафт. Хоча більшість школярів (63,5%) підтверджують наявність самоврядування, майже кожен третій (30,9%) про його наявність навіть не здогадується – це могутній сигнал про його часто формальний характер. Однак, на протигу цьому, виявляється значний потенціал для змін: понад 60% учнів готові брати активну участь за умови реального впливу. Їхній вибір на користь загальношкільних виборів (59,4%) та відкритий скепсис щодо призначення керівництва адміністрацією (лише 5,5% підтримують) малое портрет покоління, що вимагає автономії та справжньої демократії, а не її імітації. Ще більш гострою виглядає тема онлайн-насилення проти жінок. Тут дайджест виконує роль соціального дзеркала, яке безпристрасно відображає гендерну прірву у сприйнятті. Якщо жарти та мему, що принижують жінок, бачить більшість, то розбіжності між чоловіками та жінками у визначенні цього як проблеми – різочі. Факт, що 28,1% чоловіків взагалі не бачать такого контенту (проти 6,5% жінок), говорить не про його відсутність, а про масштабну нормалізацію мізогінії в онлайн-середовищі. Це безсумнівно найважливіший висновок розділу, що вказує на потребу не лише в захисті, але й в масовій просвітницькій роботі. Фінальний блок, присвячений майбутнім планам молоді в контексті послаблення виїзних правил для чоловіків віком 18–22 роки, розкриває глибоку соціальну дилему. Дані демонструють розкол між особистими можливостями та суспільними ризиками. Хоча половина респондентів позитивно оцінює зміни, а чоловіки закономірно бачать у них більше перспектив для себе, загальний настрій щодо впливу на майбутнє України переважно песимістичний (31% проти 23,8%). Ця внутрішня суперечливість – між свободою мобільності та відчуттям колективної відповідальності – становить, мабуть, головний інтелектуальний виклик цього розділу. У цілому дайджест є корисним інструментом не лише для аналітиків, але й для практиків – від керівників освіти та розробників соціальних політик до правозахисників і громадських активістів. Він не дає простих відповідей, але ставить актуальні питання, роблячи голос молоді чулим і конкретним для тих, які мають ресурси для втілення їхніх запитів у життя.

Цінно побачити, що пам'ять однієї із засновниць журналу “Український соціум” О.М. Балакіревої залишається важливою для наших колег. Про це пише Е.А. Афонін у матеріалі “XVI Міжнародний теоретико-методологічний семінар пам'яті Олега Амосова і XIII Міжнародний конкурс молодих науковців пам'яті Ольги Балакіревої за темою: “Архетипіка і публічне управління: політичні інститути в умовах багатополярного світу”. Україно-польсько-французький науковий онлайн-форум, проведений у липні 2025 р., був присвячений дослідженню впливу архетипів колективного несвідомого на політичні інститути в умовах багатополярного світу. Захід об'єднав зусилля провідних науковців, серед яких виступили М. Маффесолі та В. Суска, а також представники української академічної спільноти, що обговорили низку актуальних тем – від архетипних сценаріїв російсько-української війни до концепцій повного управління. Важливою складовою форуму став конкурс молодих науковців, де були відзначені роботи, що поєднують архетипічний аналіз із сучасними публічно-управлінськими викликами.

Цей випуск журналу відкриває широке інтелектуальне поле для роздумів, і ми щиро сподіваємося, що на сторінках читачі знайдуть для себе цінні ідеї та плідні натхнення. Жоден з цих текстів не побачив би світ без відданої праці наших рецензентів, авторів, редакторів, а також колег з ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка” та ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”. Дякуємо, шановні читачі, за інтерес і чекаємо на ваші власні дослідження, критичні роздуми та наукові відкриття, які збагатять наш спільний інтелектуальний простір.

Редакційна колегія журналу “Український соціум”